

İstanbul Maarif Sicilleri'nde gınâ-mûsiki muallimlerine ait biyografiler (1894-1931)

Nuri Güçtekin*

Sorumlu Yazar:

*T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul, Türkiye

Email: trakeagle@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6115-5979>

Özet

İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Zeytinburnu Sicil Arşivi'ndeki 627 personele ait Osmanlıca (eski Türkçe) sicil dosyası ışığında ele alınan Maariften Milli Eğitime İstanbul Sicilleri (1878-1965) isimli üç ciltlik eser, aynı zamanda eğitimciler için yayımlanmış ilk bibliyografya özelliğini de ihtiva etmektedir. Bu çalışmada ise neşredilen eser ışığında, Osmanlı Devleti'nin son dönemi ile Cumhuriyetin ilk on yılına ait olmak üzere, İstanbul'daki ilk, orta ve lise kademesindeki resmî ve genel eğitim kurumlarında Gınâ, Gınâ-Mûsikî, ya da Mûsikî muallimi olarak devlet hizmetinde istihdam edilmiş olan 23 eğitimcinin biyografilerine yer verilmiştir. Yeni belge, bilgi ve bulgularla Türk Mûsikî Tarihi ve mekteplerdeki Gınâ/Mûsikî eğitimi hakkında literatüre katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler

gınâ-mûsikî muallimi, türk mûsikî tarihi, gınâ-mûsikî eğitimi, faize ergin, laika karabey, kirkor mehteryan, kirkor çulhayan, arif hikmet bey

Osmanlı Devleti'nin klasik dönem temel eğitim kurumu medreselerdi. Kuruluş ve gelişme dönemlerinde, buldukları devir itibarıyla başarılı olan medreseler Osmanlı Devleti'nin dünya devleti olmasında önemli rol oynamışlardı. Osmanlı Devleti'nin Avrupaî tarzda reformlara tabi tutulduğu Tanzimat döneminde, yöneticilerin Batılı eğitim kurumları tercih etmesinin yanında, Avrupaî modelde yeni açılımların yapıldığı sırada alternatifler üretemeyen medreselerin yetersizliği ve eski konumlarını koruyamaması önemli rol oynamıştır. Bu süreç ilk, orta ve lise seviyesinde olduğu gibi, Üniversite kademesinde de Avrupaî tarzda kurumların açılması ile neticelenmiştir (Arslan, 2004). Bir anlamda medreselerin

sukutu Osmanlı Devleti'nin kendi medeniyeti çerçevesinde kurumlarını yenileyemeyen başka yerlerden ithalat yaparak yeni kurumlar ortaya koyan bir devlet olmasına sebep olmuştur.

Eğitimde ilk batılılaşma hareketleri, özellikle askerî alanda başlayan yenilgilere bağlı olarak durumu tesine çevirmek için yapılan girişimler sonucunda, 1776-1839 yılları arasında yapılmıştır. 1773 yılında deniz subayı yetiştirmek için Mühendishane-i Bahri-i Hümayun ve 1793 yılında kara subayı yetiştirmek için Mühendishane-i Berri-i Hümayun açılmıştır. 1827 yılında Tıphane-i Amire ve Cerrahhane-i Mamure ve 1834 yılında Mekteb-i Ulum-i Harbiye adıyla subay okulu açılmıştır (Kaçar, 1996). Bu kurumlar

bir anlamda Osmanlı'nın batıya açılan ilk pencereleri olmakla beraber diğer yandan Fransız Kültürü ve dilinin Osmanlı Devleti'nde nüfuz etmeye başladığı ilk müesseseler olmuşlardır. Bundan sonra eğitim alanında yapılan her yenilikte bu etki kendini gösterecektir.

1838 yılının Haziran ayında kurulan Meclis-i Umûr-i Nâfia ile sıbyan (mahalle), rüşdiye ve mekâtib-i aliye (yüksek) olmak üzere üç aşamalı bir yapı kurulmaya çalışılmak istenmiştir. Amaçlanan sistem kurulamadığı gibi sıbyan mekteplerinin ıslahı ile rüşdiye mekteplerinin yaygınlaştırılmasında başarısız olunmuştur. 1845 yılında önce Meclis-i Maarif ardından 20 Nisan 1857'de Maarif Nezareti oluşturulmuştur (Akyıldız, 1993:249-258). 10 Şubat 1864'te Meclis-i Maarif ikiye bölünerek biri özel okullar idaresi diğeri genel okullar idaresi olmuştur. Bu yapıya 1865 yılında Tercüme Dairesi eklenmiştir. Böylece yapılan düzenlemelerle eğitim müesseseleri ve teşkilatı tamamen devlet kontrolünde ve merkezden planlanan devlet kurumları haline gelmişlerdir.

1 Eylül 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile Osmanlı Devleti'nde eğitim ilk kez genel ve sistemli hale gelmiştir. Bu zamana kadar kurulmuş olan ve kurulması düşünülen okullar, bir eğitim sistemi çerçevesinde teşkilatlandırılmıştır. İlk defa vilayetlerde Maarif teşkilatı kurulmuştur. Mekâtib-i Umumiye yani resmî mektepler, sıbyan (daha sonra ibtidâi), rüşdiye, idadî, sultaniye ve yüksek okul olarak beş kısma ayrılırken; Mekâtib-i Hususiye yani özel mektepler Müslüman, gayrimüslim ve yabancılar tarafından açılan okullar olmak üzere üç kısma ayrılacaktır. Bu oluşturulan yapı Osmanlı Devleti'nin

yıkılışına kadar devam etmiştir (Güçtekin, 2015:62-65).

Bu nizamnamenin 29. Maddesinde; Kız Rüşdiye Mekteplerinin tahsil süresinin dört sene olduğu ve talim olunacak dersler içinde "mûsikî" mecburi değildir ibaresiyle yer almıştır. 69. ve 70. maddelerinde de Dârümuallimât Sıbyan ve Rüşdiye Şubesi'nde talim edilecek dersler içinde "mûsikî" dersi de yer almıştır (BOA, Y.EE, 112/6). Böylece ilk kez mûsikî dersi, müfredat programına dâhil olmuştur.

İstanbul'daki resmî ve özel eğitim kurumlarda, 1870-1908 yılları arasında mûsikî dersi verilmiştir. Fakihe Hanım, 23 Eylül 1883'den 29 Nisan 1887'e kadar piyona dersinin kaldırılmasına kadar İstanbul Dârümuallimâtı Piyano muallimeliği yapmıştır (Personel Sicil No: 522). Kirkor Mehteryan, 1894-1914 yılları arasında Ermeni Mektepleri'nde 20 yıl gınâ ve nota muallimliği yapmıştır (Personel Sicil No: 536). İsmail Hakkı Bey (1866-1927), 1902-1905 yılları arasında Kadıköy'de Belediye Caddesinde eğitim veren Darülfan Mektebi'nde mûsikî muallimi olarak görev yapmıştır. Bu okulda mûsikî dersleri; haftada 2 saat seçmeli ders olmak üzere dersler bittikten sonra akşamları okutulmuştur (Mükâfat Cetveli, 1902, 3-4). Zekâi Dede Efendi (1825-1897), 1883-1897 yılları arasında vefat edinceye kadar Darüşşafaka Mektebi'nde 14 yıl meşk sistemine dayalı mûsikî muallimliği yapmıştır (Özcan, 2013:195-196). Ondan sonra vazifeyi devralan oğlu Ahmet Irsoy (1869-1943), 1897-1943 yılları arasında 45 yıl mûsikî muallimi olarak görev yapmıştır (Özcan, 1999:131-133). Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Ele alınan dönemde İstanbul'da batılı tarzda

sistemli mûsikî dersleri verebilecek eğitim kurumları olsa da, taşra da ve örgün eğitim kurumlarında mûsikî dersini talep eden bir kitle henüz yoktur. Dersin seçmeli olması yanında, verilen emeğin maddi ve manevi getirisi çok azdır. Bu dönemde diğer önemli eksiklikte, mûsikî dersi verebilecek eğitimcinin yetişebileceği cemiyet ve müesseselerin talep görmemesiyle beraber maddi olanaksızlıklar dolayısıyla henüz tesis edilememiş olmasıdır.

23 Temmuz 1908'de Meşrutiyetin ilan edilmesiyle birlikte Osmanlı'da tüm toplum kesimleri hızlı bir örgütlenme sürecine girmişlerdir. Yüzlerce dernek kurulmuş ve yayınlar çıkartılmıştır. II. Meşrutiyet öncesinde; Enderûn, Mevlevihane, Mehter ve Muzıka-i Hümayun'a bağlı dersliklerde görülen sistemli mûsikî dersleri ilk kez II. Meşrutiyet sonrasında açılan musiki cemiyetleri ve mekteplerinde verilmiştir. 1908 yılında mûsikî alanında açılan Dârülmûsikî-i Osmanî Cemiyeti; Osmanlı Devleti'nde ilkkurulan mûsikî cemiyetidir. Türk mûsikî üstatları ve mûsikî sevenler ilk kez Dârülmûsikî-i Osmanî Cemiyeti çatısı altında toplanmıştır. Kısa bir süre sonra 1909 yılının Mart ayında İsmail Hakkı Bey bu cemiyetten ayrılarak Mûsikî-i Osmanî Cemiyeti'ni kurmuştur. Böylece II. Meşrutiyet Dönemi'nde mûsikî faaliyetleri bu iki cemiyet aracılığıyla sürmüştür. 1910 yılında Mûsikî-i Osmanî Cemiyeti, 1912 yılında da Dârülmûsikî-i Osmanî Cemiyeti faaliyetlerine son vererek okul haline gelmişlerdir. Bu yıllar içinde bu cemiyetler; ücretli mûsikî dersi vermişler, İstanbul'da konser, eğlence ve müsamere düzenlemişlerdir. Ayrıca bu dönemin önemli ve ya zengin kişilerinin maddi desteği ile faaliyetlerini devam ettirmeye çalışmışlardır. 1912-1914

yılları arasında Türk mûsikîsinin özellikle zenginlerin ve üst tabakanın rağbeti sonucunda gelişme göstermiştir. Bu dönemde mûsikî dersleri, konserleri, gece programları, okul sayıları ve faaliyetleri artmıştır. Türk mûsikîsinin bu gelişimi, I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla sona ermiştir. Savaş dönemin çetin şartları, her alanda etkisini göstermiştir. Bundan Türk mûsikîsi de nasibini almıştır (Güçtekin, 2015:43).

Türk mûsikîsinin rağbet görmesinin neticesinde, Mûsikî dersi "Gınâ" adıyla tüm okullarda müfredatın bir parçası haline gelmesinde etkili olmuştur. 6 Ekim 1913'te Tedrisat-ı İbtidâiye Kanun-ı Muvakkati ile ilkokullar üç yıldan altı yıla çıkarılmıştır. İlköğretimde verilecek dersler arasında her sınıfta 1'er saat olmak üzere haftada altı saat Gınâ dersi yer almıştır (Düstûr, 1913). 1915 yılında Mekâtib-i Sultaniye Ders Programı'nda 6. 7. ve 8. sınıflarında 1'er saat olmak üzere üç saat Gınâ dersi ilave edilmiştir (Maarif-i Umumiye Nezareti Telif ve Tercüme Dairesi, 1915:70)

Bu dersleri tedris edecek muallimlere mekteplerde okutmak için Gınâ/Mûsikî ders kitapları hazırlanmıştır. Böylece mûsikînin okullar kanalıyla tüm ülkeye yayılması sağlanmıştır. Ders saatinin artması ve zorunlu olması beraberinde bu dersleri verebilecek öğretmen sorununu doğurmuştur. Osmanlı Devleti'nde Gınâ/Mûsikî muallim ya da muallime yetiştiren bir müessese olmaması dolayısıyla, mevcut açık Maarif Nezareti'nce açılan müsabaka imtihanları ya da Tedrisat-ı İbtidâiye Meclisi huzurunda yapılan imtihan neticesinde muallim ya da Gınâ/Mûsikî muallimliği ehliyetnamesi alanların mekteplerde istihdam edilmesiyle çözümlenmiştir.

Her vilayet ihtiyaç duyduğu branş ve dersten ehliyetname imtihanı açmıştır. İstanbul'daki mektepler de Mûsikî ya da Gınâ dersi verebilecek öğretmen sorunu daha az yaşanırken taşra da münhal olan muallimlikler ilköğretimde sınıf öğretmenlerine ikinci görev ya da vekâleten verilmek yoluyla giderilmiştir.

10 Ocak 1917'de Osmanlı Devleti'nin ilk resmî müzik okulu olan Dârülelhan kurulmuştur. Kuruluş amacının, Türk ve Batı müziğini bilen ve bu alanda duyulan öğretmen ihtiyacını karşılamak olmakla beraber tasnif heyeti geçmiş mûsikî mirasımızı notaya alarak çok önemli bir görev üstlenmiştir. Dârülehân Mecmuası ise yayınladığı makaleler sayesinde Türk müziğinin akademik açıdan ele alınmasında ilk önemli adımı atmıştır (Özden, 2018).

1920'li yılların başlarına kadar mekteplerde imkân nispetinde Batı ve Türk müziği eğitimi beraber verilmeye çalışılmıştır. Nota öğretimine devam edilirken meşkten de vazgeçilmeyerek iki metot da dengeli şekilde verilmiştir (Toker ve Özden, 2013:120). Cumhuriyet'in kurulmasından hemen sonra örgün genel Mûsikî eğitime büyük önem verilmiştir. Bunun temel gereği Mûsikî muallimi yetiştirme gereği ivedilikle ele alınmıştır. 1 Eylül 1924'te Ankara'da Mûsikî Muallim Mektebi kurulmuş ve 1 Kasım 1924 tarihinde öğretime açılmıştır (Şentürk, 2001:136). 1926'dan itibaren ortaokul ve liselerde Batı müziği eğitimi esas alan bir müfredatı belirlenerek dersler zorunlu hale getirmiştir (Toker ve Özden, 2013:122).

Sınırlar ve metodoloji

Bu çalışma, İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Zeytinburnu Sicil

Arşivi'ndeki 627 personele ait Osmanlıca (eski Türkçe) sicil dosyası ışığında ele alınan ve aynı zamanda eğitimciler için yayımlanmış ilk bibliyografya özelliğini de ihtiva eden; "Maariften Milli Eğitime İstanbul Sicilleri (1878-1965)" isimli eserdeki Gınâ/Mûsikî muallimliği yapmış olan eğitimcilerin biyografilerine dayalı olarak hazırlanmıştır (Şakar ve Güçtekin, 2018). Bununla beraber Tanzimat'tan Cumhuriyet'in ilk on yılına kadarki Türk Mûsikî Tarihi ve mekteplerdeki Gınâ/Mûsikî eğitimi hakkında Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan Maarif Nezareti'ne ait dosya usulü evrakı ile diğer kaynaklarda bulunan literatür tespit edilmiştir.

Tüm bu bilgiler ışığında çalışmamız; muallimlerin almış oldukları ehliyetname ve eğitime göre dört bölüm olarak ele alınmıştır. İlk bölümde Gınâ ehliyetnamesi almış olan, ikinci bölümde Mûsikî-i Rûhânî Birinci Sınıf Muallimlik Ehliyetnamesi almış olanlar, üçüncü bölümde Mûsikî Muallimliği Ehliyetnamesi almış olanlar ve dördüncü bölümde Mûsikî eğitimi almış olan 23 Gınâ/Mûsikî mualliminin biyografisine yer verilmiştir. 9 adet belgeye yer verilmiş ve Ek-1'de sicil listesi tablosu hazırlanmıştır. Böylece alana yeni belge ve bilgilerle katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Gınâ Ehliyetnamesi Almış Olanlar

1. Latife Hanım (1898 - ?)

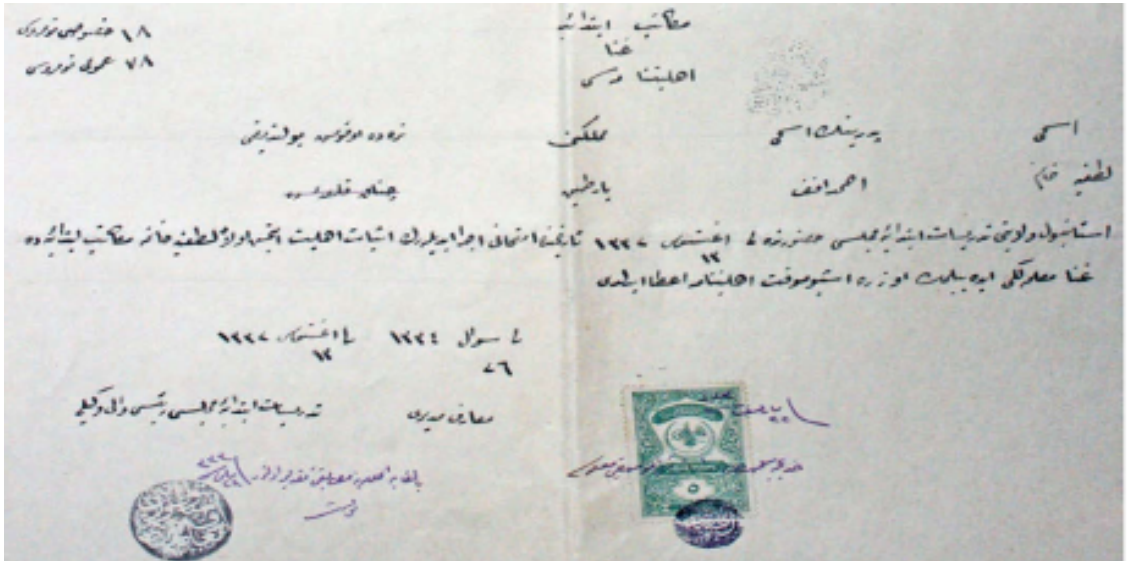
1898'de Bartın'da doğmuştur. Ahmed Efendi'nin kızıdır. İbtidâî tahsilini Çanakkale'de tamamladıktan sonra şahadetname alamadan İstanbul'a gelmiştir. Eğitimi, babasından aldığı derslerle sürdürmüştür. 25 Ağustos 1916'da İstanbul Vilayeti Tedrisat-ı İbtidâîye Meclisi huzurunda yapılan

imtihan neticesinde, mekâtib-i ibtidâiye gınâ muallimeliği ehliyetnamesi olarak özel Rehber-i Tahsil Mektebi'nde Keman ve Gınâ muallimeliği yapmıştır.

Dosyasında 16 Ekim 1923 tarihinden sonrasına ait kayıt bulunmamaktadır (Sicil Dosyası, No: 572).

Tablo 1. Çalıştığı kurumlar

	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Hatice Sultan İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	200	12 Şubat 1917-27 Eylül 1918	Naklinden
2	Atik Ali Paşa Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	16 Ekim 1918-1 Eylül 1919	Nakil
3	Aynışah Sultan Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	11 Ekim 1918-20 Ocak 1919	Naklinden
4	Davudpaşa Mektebi Gınâ Muallimeliği	200	-	Başlamamıştır.
5	Eyüb Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	1 Eylül 1919-19 Ekim 1921	Talebi üzerine Nakil
6	Kızıtaşı'nda Sultan Abdülaziz Han Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	23 Ekim 1921-4 Kasım 1921	Naklinden
7	Fatih Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	6 Kasım 1921-15 Ekim 1923	Hasbe't-teşkilat
8	Fatih, Sultan Abdülaziz Han ve Çelebi Sultan Mehmed Mektepleri Gınâ Muallimeliği	600	16 Ekim 1923	-

Belge 1. Latife Hanım'ın Mekâtib-i İbtidâiye Gınâ Muallimeliği Ehliyetnamesi (25 Ağustos 1916).

2. Hasan Sadi Efendi (1894 - ?)

1894'te Fatih civarında Manısalı Mehmed Paşa Mahallesi'nde doğmuştur. Mülkiye müfettişlerinden sabık Ma'mûretü'l-Azîz Valisi Manısalı Ali Seydi Bey'in oğludur. İbtidâi tahsilini Numune-i Terakki Mektebi'nde ikmal ettikten sonra 13 Eylül 1909'da İstanbul Leylî İdadîsi'nin rüşdiye 2. sınıfına kayıt yaptırmıştır. 26 Ağustos 1913'te İstanbul Mekteb-i Sultanîsi'nin 10. sınıfından tasdikname alarak mektebi terk etmiştir. İki sene Saint Benoit Mektebi'ne devam etmiş, ayrıca husûsi surette Fransızca dersleri

almıştır. 1919'da Sanayi-i Nefise Mektebi'nden imtihanla ehliyetname almıştır. İki yıl Belçika'da bulunmuştur. Husûsi muallimlerden Mûsikî dersleri almıştır. Piyano, Keman ve tüm sazları tamamen ya da kısmen çalabilmektedir. 1922'de, İstanbul Vilayeti Tedrisat-ı İbtidâiye Meclisi huzurunda yapılan imtihan neticesinde, ibtidâi mekteplerde gınâ muallimliği yapabileceğine dair ehliyetname almıştır. Vazifesinden, 1 Ekim 1929'da istifa ederek ayrılmıştır (Sicil Dosyası, No: 12).

Tablo 2. Çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Akşemseddin- Kırımî Hacı Arslan Bey Numune Mektebi Gınâ Muallimliği	200	20 Eylül 1922-15 Ekim 1923	Müsabakadaki ehliyetsizliğinden açıkta kalmıştır.
2	Mahmud Şevket Paşa Numune Mektebi Gınâ Muallimliği	600	21 Ekim 1924-21 Mart 1926	Maaşına zam almıştır.
3	İstanbul 3. İlk Mektebi Mûsikî Muallimliği	1.500	22 Mart 1926-1 Ekim 1929	İstifa etmiştir.

Resim 1. Hasan Sadi Efendi.

3. Fatma Kadriye Hanım (15 Ocak 1901 - ?)

15 Ocak 1901'de İstanbul'da doğmuştur. Hassa Nakliye Taburu Demircibaşısı merhum Mehmed Efendi'nin kızıdır. İstanbul Dârülmualimât-ı Âliyesi'nin ibtidâi kısmını bitirerek 20 Ekim 1921'de aliyyü'l-a'lâ derecede şahadetname almıştır. Dârülelhan Mûsikî Encümeni'nce açılan imtihan neticesinde, ibtidâi mekteplerde gınâ dersi verme hakkı kazanmıştır (26 Ağustos 1922). 26 Mart 1927'de Edremit 1. Kız Mektebi'nde

görev yapmaktadır (Sicil Dosyası, No: 20).

Resim 2. Fatma Kadriye Hanım.

Tablo 3. Çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Mahfiruz Sultan İnas Numune Mektebi Muallimeliği	600	8 Ekim 1922-30 Kasım 1923	Yeni tayin ve nakil
2	Eğrikapı Numune Mektebi Şube Muallimeliği	700	1 Aralık 1923-22 Ocak 1924	Yaş hasebiyle nakil
3	Mahfiruz Sultan Mektebi Muallimeliği	700	27 Ocak 1924-16 Kasım 1924	Edremit'e gideceğinden istifa etmiştir.

4. Zeliha Nezahat Hanım (23 Nisan 1896 - ?)

23 Nisan 1896'da İstanbul'da doğmuştur. Topçu Kaymakamlarından Osman Ferid Bey'in kızıdır. Özel eğitim almıştır.

1 Kasım 1920'de, Maarif-i Umumiye Nezareti Mûsikî Encümeni'nden mekâtib-i ibtidâiye gınâ muallimeliği ehliyetnamesi almıştır. 29 Eylül 1926'da vazifesinden istifa etmiştir (Sicil Dosyası, No: 957).

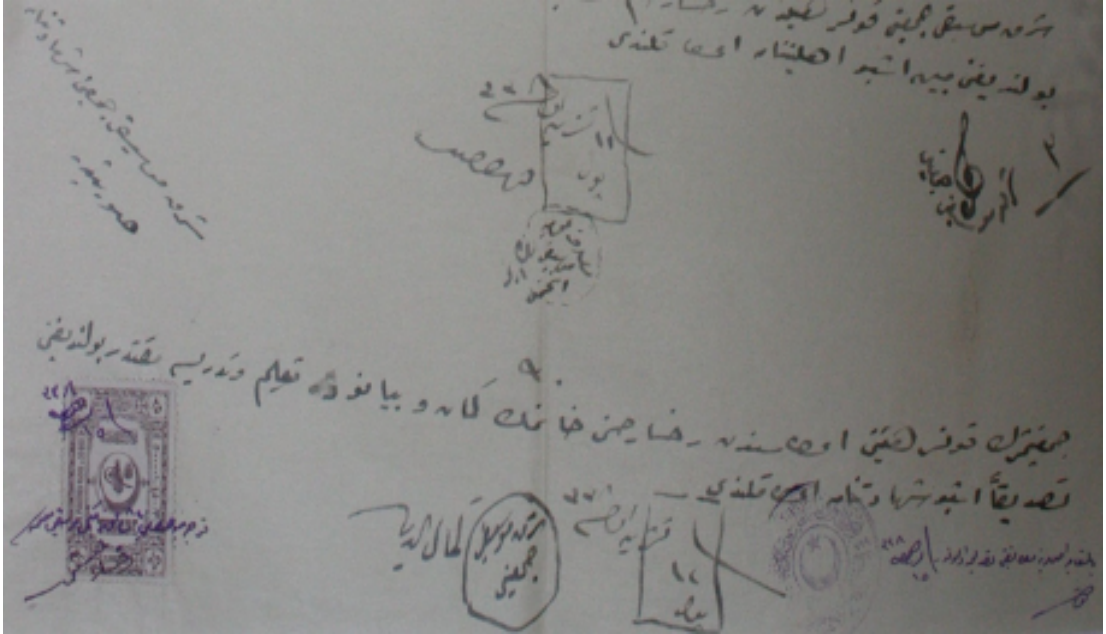
Tablo 4. Çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Kocamustafapaşa İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	21 Nisan 1923-15 Ekim 1923	Teşkilatta nakil
2	Moda'da Murad-ı Hamis ve Bostancı Mektebi Gınâ Muallimeliği	600	16 Ekim 1923-6 Eylül 1924	Nakil
3	Mahfiruz Mektebi Gınâ Muallimeliği	600	1 Ekim 1924-25 Eylül 1926	Naklinden
4	Beyoğlu 4. Mektep Muallimeliği	1.500	25 Eylül 1926-29 Eylül 1926	İstifa etmiştir.

5. Emine Ruhsar Hanım (24 Ağustos 1885 - ?)

24 Ağustos 1885'te İstanbul'da doğmuştur. Mülga Harbiye Nezareti Levazım 1. Şube mümeyyizlerinden Hüseyin Hüsnü Bey'in kızıdır. Türkçe ulum ve fünunu husûsi surette tahsil etmiştir. Şark Mûsikî Cemiyeti konser heyetinde yer alması dolayısıyla, 11 Ekim 1922'de Maarif-i Umumiye Nezareti Mûsikî Encümeni'nden

mekâtib-i taliye ve aliyede gınâ muallimeliği yapabileceğine dair ehliyetname almıştır. Keman ve piyanoda talim ve tedrise muktedir olduğu 12 Ekim 1922'de -konser heyeti azasından olduğu- Şark Mûsikî Cemiyeti'nce de tasdik edilerek şahadetname verilmiştir. 16 Ekim 1923'te, vazifesine gelmediği için müstafi sayılmıştır (Sicil Dosyası, No: 22).

Belge 2. Ruhsar Hanım'ın Şark Mûsikî Cemiyeti Şahadetnamesi (12 Ekim 1922).

Tablo 5. Çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Kocamustafapaşa İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	11 Ekim 1922-20 Nisan 1923	Yaş itibarıyla naklinden
2	Mahfiruz Sultan Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	22 Nisan 1923-16 Ekim 1923	Müstafi sayıldığından

6. Sabuncuzade Hatice Faize ERGİN (12 Haziran 1894 -21 Şubat 1954)

12 Haziran 1894'de İstanbul'da doğmuştur. Sultan Abdülhamid-i Sani'nin mabeyincilerinden Hasan Faik Bey'in

kızıdır. Annesi Şeminur Hanım'dır. İbtidâî ve tali tahsillerini husûsi muallimlerden almıştır. Tanburu Tanburi Cemil Bey'den, fenn-i mûsikîyi Enderunî Hafız Hüsnü Efendi'den öğrenmiştir. Maarif

Nezareti'nce açılan Dârüelhan-ı Osmanî muallim ve muallimelik müsabakasına katılmış; 1 Eylül 1917'de 600 kuruş maaşla Dârüelhan tanbur muallimeliğine tayin olunmuştur. Dârüelhan İnas Kısmı tanbur muallimeliğinde bulunan Faize Hanım'a, 29 Temmuz 1922'de, Maarif-i Umumiye Nezareti Mûsikî Encümeni'nce mekâtib-i taliye ve aliye de gınâ muallimeliği yapabileceğine dair ehliyetname verilmiştir. 1923'te, maaşı 800 kuruşa yükseltilerek Şark Şubesi'nin tanbur muallimeliği kadrosuna nakledilmiştir. 1 Eylül 1923'te maaşı 4.000 kuruşa yükselmiştir. 28 Şubat 1925'te, talebe azlığından vazifesinin diğer tanbur muallimleri arasında paylaştırılıp kadrosunun lağvedilmesinden dolayı ayrılmıştır. Notalardan oluşan yayımlanmış bir eseri

bulunmaktadır. Piyano, keman ve tanbur çalmakta olup İngilizce ve Fransızca bilmektedir. Dosyasında, 19 Temmuz 1928 tarihinden sonrasına ilişkin kayıt bulunmamaktadır (Sicil Dosyası, No: 25). Maarif müfettişlerinden Ruhi Bey ile evliydi. Ergin soyadını almıştır. 21 Şubat 1954'te İstanbul'da vefat etmiştir (2017, Eylül 1).

Resim 3.Faize Ergin.

Belge 3.Faize Hanım'ın Maarif Nezareti Mûsikî Encümeni Gınâ Muallimeliği Ehliyetnamesi (29 Temmuz 1922).

Tablo 6. Faize Ergin'nin çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruluş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Mahfiruz Sultan İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	3 Aralık 1921-21 Nisan 1923	Talebi üzerine nakil
2	Moda İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	22 Nisan 1923-15 Ekim 1923	Açıktaki kalmıştır.
3	Moda İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	800	2 Ocak 1926-22 Mart 1926	Kanunen zam
3	Moda 8. Mektep Muallimeliği	1.725	22 Mart 1926-1 Ekim 1927	Naklinden
4	Üsküdar 11. Mektep Mûsikî Muallimeliği	1.725	1 Ekim 1927-19 Temmuz 1928	Görevine devam etmektedir.

Tablo 7. Şemiye Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruluş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Beşiktaş'ta Mihrimah Sultan İnas Numune Mektebi Mûsikî Muallimeliği	300	4 Mart 1923-1 Haziran 1923	Devam etmektedir.

7. Şemiye Hanım (1900 - ?)

1900 yılında İstanbul Beşiktaş'ta doğmuştur. Dolmabahçe Gazhane ketebesinden Abdurrahman Efendi'nin kızıdır. Husûsi surette tahsil görmüştür. Dârülelhan İnas Kısmı fasl-ı mûsikî heyetinde yer alan Şemiye Hanım'a, 5 Temmuz 1922'de Maarif-i Umumiye Nezareti Mûsikî Encümeni tarafından, ibtidâi ve tali mekteplerde gınâ talimine muktedir olduğuna dair ehliyetname verilmiştir. Dosyasında 1 Haziran 1923 tarihinden sonrasına ilişkin kayıt bulunmamaktadır (Sicil Dosyası, No: 65).

8. Laika KARABEY (1905 - 20 Aralık 1989)

1905'te Suudi Arabistan'ın Asir Şehri'nde doğmuştur. Merhum Miralay Hasan Tahsin Bey'in kızıdır. 1907-1908 ders yılı başında, Üsküdar Midhat Paşa Kız Sanayi Mektebi'nin 7. sınıfından tasdikname alarak mektebi terk etmiştir. Kadıköy Şark Mûsikî Cemiyeti aza-yı asliyesinden

olup 8 Ocak 1922'de Dârülelhan'ın İnas KısmıMüdüriyeti'nden mekâtib-i ibtidâiye ve taliyede gınâ dersi verebileceğine dair tasdikname almıştır. Müziğin ameliyat ve nazariyatına (teori ve pratiğine) ders verecek derecede vâkıf ve hüsn-i ahlak ve iffet ashabından olduğu, 8 Ocak 1922'de, azaları içerisinde ve konser heyetinde yer aldığı Şark Mûsikî Cemiyeti'nce de tasdik edilmiştir. Tanburi Cemil Bey -merhum- ile tanburi Hikmet Bey'den tanbur dersleri almıştır. Gınâ dersini piyano ile verebilme yeteneği vardır.

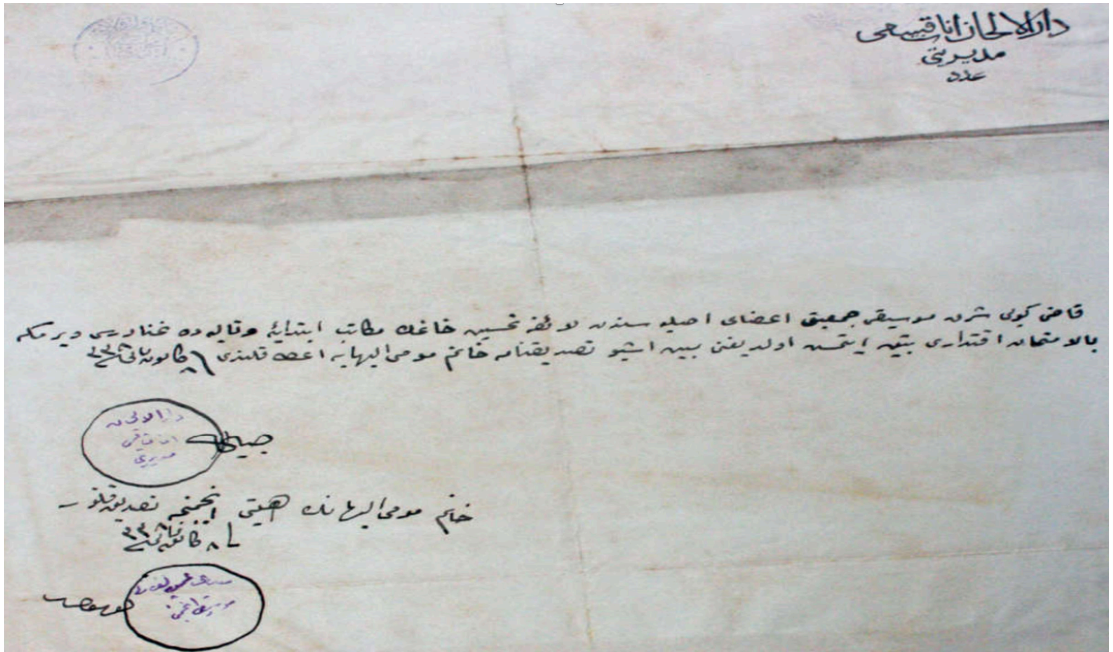
Dosyasında 16 Ekim 1923 tarihinden sonrasına ilişkin kayıt bulunmamaktadır (Sicil Dosyası, No: 940). Tercüme-i hal varakasında adını "Emine Laika" olarak yazmıştır. Emin Arifi Bey'le evlenerek Karabey soyadını almıştır. 20 Aralık 1989'da İstanbul'da vefat etmiştir (2017, Eylül 1). Arşivi İBB Atatürk Kitaplığı/Belediye Kütüphanesi'nde bulunmaktadır.

Tablo 8. Laika Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Halıcıoğlu'nda Sultan Mahmud Han-ı Sani İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	26 Şubat 1923-15 Ekim 1923	Naklinden
2	Köprülü Mehmed Paşa ve Orhangazi Mektepleri Gınâ Muallimeliği	600	16 Ekim 1923-	Devam etmektedir.

Belge 5. Laika Karabey'in Şark Mûsikî Cemiyeti Onay Belgesi (8 Ocak 1922).

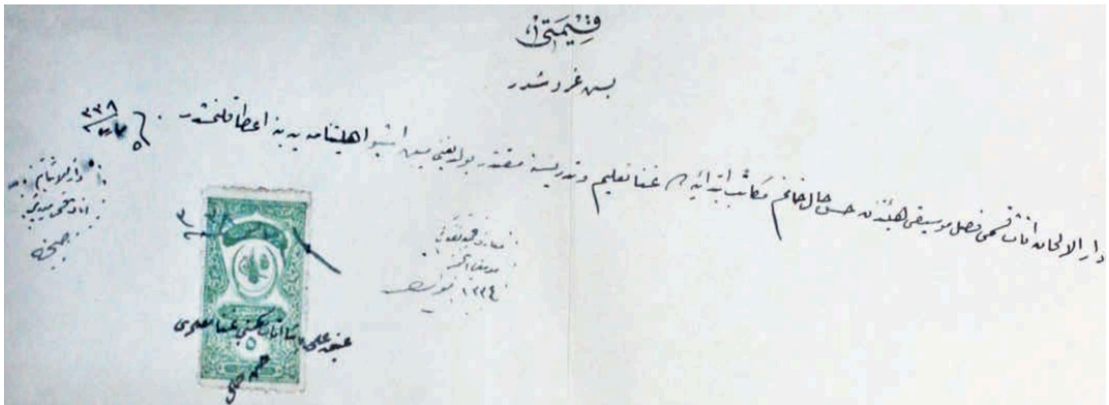

Belge 4. Laika Karabey'in Dârü'lhan İnas Kısım Müdürüyeti Tasdiknamesi (8 Ocak 1922).

9. Hüsnihal Hanım (1881 - ?)

1881'de Kirmastı Kasabası'nda doğmuştur. Esnaftan -merhum- İshak Efendi'nin kızıdır. Dârü'lhan'ın İnas kısmının fasl-ı mûsikî heyetinden olup 5 Mayıs 1922'de Maarif-i Umumiye Nezareti Mûsikî Encümeni'nden mekâtib-i ibtidâiyede gınâ talim ve tedrisine

liyakatı olduğuna dair ehliyetname almıştır. Özel Piyano, Ud, Kanun ve Keman eğitimi almıştır. 1 Kasım 1929'da, kursta başarılı olamadığından görevine son verilmiştir. Hizmet süresi 17 sene 7 ay 25 gündür (Sicil Dosyası, No: 501).

Belge 6. Hüsnihal Hanım'ın Gınâ Muallimeliği Ehliyetnamesi (5 Mayıs 1922).

Tablo 9. Hüsnihal Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Beylerbeyi İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	24 Ekim 1915-17 Ekim 1916	Naklinden
2	Paşabahçe ve Kandilli Lisesi Gınâ Muallimeliği	700	18 Ekim 1916-1 Eylül 1917	Nakil
3	Beykoz, Beylerbeyi ve Kanlıca Mektepleri Gınâ Muallimeliği	900	1 Eylül 1917-25 Ekim 1921	Naklinden
4	Atik Ali Paşa İnas Mektebi Mûsikî Muallimeliği	300	26 Ekim 1921-15 Ekim 1923	Teşkilatta nakil
5	Harmanlık, Nakkaştepe ve Beylerbeyi Mektepleri Mûsikî Muallimeliği	900	16 Ekim 1923-30 Eylül 1924	Hasbe't-teşkilat
6	Beylerbeyi Mektebi Mûsikî Muallimeliği	900	1 Ekim 1924-21 Mart 1926	Maaşına zam
7	Beylerbeyi 27. İlk Kız Mektebi Mûsikî Muallimeliği	1.740	22 Mart 1926-1 Kasım 1929	Kursta başarılı olamadığından

2. Mûsikî-i Rûhânî Birinci Sınıf Muallimlik Ehliyetnamesi Almış Olanlar

1. Kirkor Mehteryan Efendi (1868 - 1937)

1871'de İstanbul Kumkapı'da doğmuştur. Ermeni tebaasından marangoz Sarkis Mehteryan Efendi'nin oğludur. Kumkapı Patrikhanesi İdadîsi'nde eğitim görerek 1886'da aliyü'l-a'lâ derecede şahadetname ile mezun olmuştur. Şahadetnamesi Yenikapı Yangını'nda zayi olmuştur. 31 Mayıs 1912'de Dersaadet Ermeni Patrikhanesi Maarif Komisyonu kararıyla Mûsikî-i Rûhânî Birinci Sınıf Muallimlik Ehliyetnamesi verilmiştir. 1886'dan 1894'e kadar özel mûsikî dersleri vermenin yanı sıra, ünlü müzisyenlerden Çuhacıyan, Hamparsum, Astik ve Tatyos Efendilerden ikmal-i zanaat eylemiştir. 13 Eylül 1894'ten başlayarak Ermeni Mektepleri'nde 20 yıl gınâ ve nota muallimliği yaptıktan sonra 14 Ekim 1914'te Kocamustafapaşa Zükûr

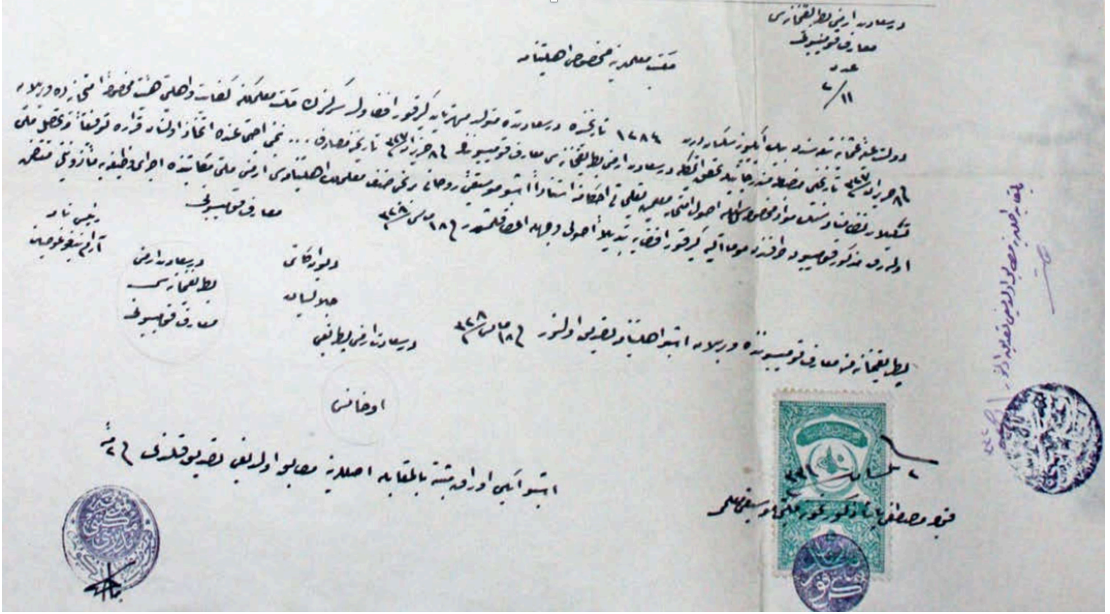
Numune Mektebi mûsikî muallimliğine tayin edilerek devlet hizmetine alınmıştır. Türkçe ve Fransızca bilmektedir. Dosyasında 29 Aralık 1922 tarihinden sonrasına ilişkin kayıt bulunmamaktadır. 1937'de Kahire'de vefat etmiştir (Sicil Dosyası, No: 536).

Resim 4. Kirkor Mehteryan Efendi.

Tablo 10. Kırkor Mehteryan Efendi'nin çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Patrikhane Mektebi Mûsiki Muallimliği	500	13 Eylül 1894-16 Nisan 1915	Devam etmektedir.
2	Yedikule Ermeni Darüleytamı Mûsiki Muallimliği	200	13 Eylül 1896-1899	Ayrılmıştır.
3	Kadıköy Ermeni Aramyan Mektebi Mûsiki Muallimliği	200	1897-1900	Ayrılmıştır.
4	Makrıköy Ermeni Mektebi Mûsiki Muallimliği	200	1899-1914	İstifa etmiştir.
5	Kadıköy Ermeni İdadisi Mûsiki Muallimliği	200	1910-1913	İstifa etmiştir.
6	Kocamustafapaşa Zükûr Numune Mektebi Mûsiki Muallimliği	200	14 Ekim 1914-13 Ocak 1916	Yeni tayin
7	Kocamustafapaşa ve Ertuğrul Numune Mektepleri Mûsiki Muallimliği	800	14 Ocak 1916-25 Ağustos 1915	İlave tayin
8	Kabasakal Mektebi Zükûr ve İnas Sınıfları Gınâ Muallimliği	300	28 Eylül 1916-12 Şubat 1917	Tayin
9	Selahaddin Eyyubi Mektebi Zükûr ve İnas Sınıfları Gınâ Muallimliği	300	28 Eylül 1916-14 Temmuz 1919	Teşkilatta açıkta
10	Kadıköy Mektebi Gınâ Muallimliği	200	17 Şubat 1917-11 Ocak 1918	Naklinden
11	Siyavuş Paşa Mektebi Gınâ Muallimliği	350	16 Eylül 1917-14 Temmuz 1919	Teşkilatta ibka
12	Sokullu Mehmed Paşa Numune Mektebi Gınâ Muallimliği	200	1 Ocak 1918-20 Ekim 1918	Kadronun tahvilinden
13	Kanuni Sultan Süleyman Numune Mektebi Gınâ Muallimliği	200	12 Ocak 1918-31 Ağustos 1918	Naklinden
14	Sokullu Mehmed Paşa Numune Mektebi Gınâ Muallimliği	300	21 Ekim 1918-14 Temmuz 1919	Teşkilatta ibka
15	Nişantaşı İttihâd Terakki Mektebi Gınâ Muallimliği	200	1 Eylül 1918-31 Mart 1919	İkametgâhı itibarıyla nakil
16	Mahmud Şevket Paşa Mektebi Gınâ Muallimliği	200	1 Eylül 1919-14 Temmuz 1919	Teşkilatta ibka
17	Sokullu Mehmed Paşa Numune Mektebi Gınâ Muallimliği	300	15 Temmuz 1919-19 Ekim 1919	İstifa etmiştir.
18	Selim-i Salis Numune Mektebi Gınâ Muallimliği	300	15 Temmuz 1919-19 Ekim 1919	İstifa etmiştir.
19	Mahmud-ı Adli Numune Mektebi Gınâ Muallimliği	200	15 Temmuz 1919-19 Ekim 1919	İstifa etmiştir.
20	Mahmud Şevket Paşa Mektebi Gınâ Muallimliği	300	15 Temmuz 1919-16 Aralık 1922	Naklinden
21	Siyavuş Paşa Mektebi Gınâ Muallimliği	300	15 Temmuz 1919-1 Ekim 1919	Devamsızlığı dolayısıyla müstafi sayılmıştır.
22	Bayezid Numune Mektebi Mûsikî Muallimliği	300	17 Aralık 1922-28 Aralık 1922	Naklinden
23	Mahmud Şevket Paşa Mektebi Mûsikî Muallimliği	300	29 Aralık 1922- ?	-

Belge 7. Kirkor Mehteryan'ın Mûsikî-i Rûhânî Birinci Sınıf Muallimlik Ehliyetnamesi (31 Mayıs 1912).

2. Kirkor Çulhayan Efendi (1871-1938)

1871'de İstanbul Kumkapı'da doğmuştur. Ermeni tebaasından gümrük memuru Simon Efendi'nin oğludur. Kumkapı Ermeni Mektebi'nde okumuştur. 18 Ağustos 1911'de Dersaadet Ermeni Patrikhanesi Maarif Komisyonu kararıyla Mûsikî-i Rûhânî Birinci Sınıf Muallimlik Ehliyetnamesi verilmiştir. 1887-1919 yılları arasında 32 yıl Ermeni ve özel Türk Mekteplerinde gınâ ve nota muallimliklerinde bulunmuştur. Devlet hizmetine 1 Şubat 1919'da Heybeliada'daki Orhangazi Numune Mektebi gınâ ve nota muallimliğine tayiniyle girmiştir. Türkçe ve Fransızca bilmektedir. Dosyasında bu tarihten sonrasına ait kayıt bulunmamaktadır (Sicil Dosyası, No: 624). 1938'de vefat etmiştir.

Resim 5. Kirkor Çulhayan Efendi.

در سعادت ارمنی پطریخانگی
 معارف قویسوفی

عدد ۱۶

مکتب معارفیه مخصوصی اهلیتنامه

دولت علیه عثمانیه تبعه نده بیلک ایلیوز کسانه بدی (۱۶۸۷) تاریخچه
 در سعادت ده متولد چولویانه کرغوز افشا ولد سیمودل مکتب سلطانه
 کتبت و اهلیتی هیئت مخصوصه امتحانیده در ویلیق (صبرانه) ۲۶۷
 تاریخلو ضبط مندرجاتیه تحفه ایله در سعادت ارمنی پطریخانگی
 معارف قویسوندا (صبرانه) ۲۶۷ تاریخچه مصداق - نجه اجتماعین
 اتخار اولناه قره ره توفیقاً تحصیل ملی تشکیلده نظامنامه سندک مواد
 مخصوصی ایله اصوله اتخار علیه تعلیماتی امکانه استناداً لشبو
 موسیقی - وهلف برنجی صنف سلطانه اهلیتنامه سی ارمنی
 ملتی مکاتبتیه ابراع وظیفیه مآذونیتی منضمه اولور مذکور
 قویسوه طرفنده موی الیه کرغوز افندییه تبدیلیه اصولی وجهه اعطه
 قلند - (اعصی) ۲۶۷

معارف قویسوفی
 دیوانه کاتبی
 اوفانی آغویانه
 استیانه غوره دیوانه
 پطریخانگی معارف قویسوننده ویریله لشبو اهلیتنامه تصدیق اولور
 ۲۶۷
 در سعادت ارمنی پطریقی قاطنلامی

Belge 8. Kirkor Çulhayan'ın Ermeni Patrikhanesi Maarif Komisyonu Muallimlik Ehliyetnamesi (18 Ağustos 1911)

Tablo 11. Kirkor Çulhayan Efendi'nin çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Büyükkada'da Köprülü Mehmed Paşa Zükûr ve İnas Numune Mektebi Mûsikî Muallimliği	400	4 Şubat 1919-14 Temmuz 1919	Teşkilatta ibka
2	Heybeliada'da Orhangazi Numune Mektebi Mûsikî Muallimliği	400	1 Şubat 1919-14 Temmuz 1919	Teşkilatta ibka
3	Aksaray'da Şinasi Numune Mektebi Mûsikî Muallimliği	200	12 Aralık 1918-14 Temmuz 1919	Üç mektepten toplam 1.000 kuruş maaş almaktadır.
4	Köprülü Mehmed Paşa Numune Mektebi Mûsikî Muallimliği	400	15 Temmuz 1919-30 Eylül 1921	Mektebin lağvından dolayı ayrılmıştır.
5	Orhangazi Numune Mektebi Mûsikî Muallimliği	400	15 Temmuz 1919-26 Eylül 1921	Mektebin lağvından dolayı ayrılmıştır.
6	Şinasi Numune Mektebi Mûsikî Muallimliği	300	15 Temmuz 1919-30 Eylül 1921	Mektebin dört dersaneliye dönüşmesiyle açıkta kalmıştır.
7	Erenköy Mektebi Mûsikî Muallimliği	400	11 Aralık 1920-14 Temmuz 1921	Vazifesine devam etmektedir.

3. Mûsikî Muallimeliği Ehliyetnamesi Almış Olanlar

1. Fakihe Hanım (1869 - ?)

1869'da İstanbul'da doğmuştur. Tüccardan Mehmed Şükrü Efendi'nin kızıdır. İstanbul Dârülmualimât Mektebi'nde tahsil görerek 1883'te şube muallimeliği şahadetnamesi almıştır. 25 Aralık 1915'te, Maarif Nezareti'nin emri gereğince İstanbul Dârülmualimât Mektebi'nde teşkil edilen komisyon huzurunda yapılan piyona ve nota imtihanında, bu dersleri okutabileceğine ilişkin ehliyetname almıştır. 16 Ekim 1923'te, müsabakada başarılı olamadığından açıkta kalmıştır. 20 Şubat 1928'de 42 lira ikramiye tahsis edilerek

görevine son verilmiştir. Hizmet süresi 11 sene 7 ay 23 gün olup 29 sene 6 ay 25 gün açıkta kalmıştır (Sicil Dosyası, No: 522).

2. Hatice Leman Hanım (1899-?)

1899'da İstanbul'da doğmuştur. İbrahim Efendi'nin kızıdır. İbtidâi ve rüşdi tahsilini altı dersaneli Bayezid İnas Numune Mektebi'nde tamamlayarak aliyyü'l-a'lâ derecede şahadetname ile mezun olmuştur. 1919'da İstanbul Vilayeti Tedrisat-ı İbtidâiye Meclisi huzurunda yapılan imtihan neticesinde, mekâtib-i ibtidâiye mûsikî muallimeliği ehliyetnamesi almıştır. 18 Aralık 1922 tarihinde, derslere gelmemesinden ve devamsızlığından dolayı görevine son

Tablo 12. Fakihe Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	İstanbul Dârümuallimâtı Şube Muallime-i saliselîği	250	23 Eylül 1883-12 Ocak 1884	Naklinden
2	Dârümuallimât Piyano Muallimeliği	100	1 Şubat 1884-3 Eylül 1884	İlave
3	Dârümuallimât Şube Muallime-i saliselîği ve Piyano Muallimeliği	380	4 Eylül 1884-19 Ocak 1886	İstifa etmiştir.
4	İstanbul Dârümuallimâtı Piyano Muallimeliği	150	20 Ocak 1886-29 Nisan 1887	İstifa etmiştir.
Piyano dersinin kaldırılması üzerine vazifesinin lağvından 28 sene 10 ay 23 gün açıkta kalmıştır.				
5	Cevri Usta İnas Mektebi Gınâ Muallimeliği	200	27 Mart 1916-10 Haziran 1917	Ders ilavesi
6	Cevri Usta ve Kanlıca Mektepleri Gınâ Muallimeliği	400	11 Haziran 1917-14 Temmuz 1919	Teşkilatta ibka
6	Davudpaşa ve Kasımpaşa Mektepleri Gınâ Muallimeliği	600	15 Temmuz 1919-11 Ocak 1920	Ders ilavesi
7	Davudpaşa, Kasımpaşa ve Hatice Sultan Mektepleri Gınâ Muallimeliği	900	12 Ocak 1920-12 Nisan 1920	300'er kuruş ücret almaktadır.
8	Davudpaşa, Kasımpaşa ve Fatih Mektepleri Gınâ Muallimeliği	900	15 Nisan 1920-31 Ocak 1921	Fatih Mektebi'nden ayrılmıştır.
9	Davudpaşa ve Kasımpaşa Mektepleri Gınâ Muallimeliği	600	1 Şubat 1921-8 Şubat 1921	Ders ilavesi
10	Davudpaşa, Kasımpaşa ve Murad-ı Hâmis Mektepleri Gınâ Muallimeliği	900	9 Şubat 1921-30 Eylül 1921	Vazifesinin lağvından dolayı 7 ay açıkta kalmıştır.
11	Kasımpaşa ve Nilüfer Hatun Mektepleri Gınâ Muallimeliği	600	1 Mayıs 1922-16 Ekim 1923	Açıkta

Tablo 13. Hatice Leman Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Çelebi Sultan Mehmed Mektebi Müsikî Muallimeliği	300	10 Eylül 1919-15 Eylül 1921	Derslere muntazam olarak devam etmediğinden ihtar almıştır.
2	Hatice Sultan Mektebi Müsikî Muallimeliği	300	24 Nisan 1920-15 Eylül 1921	
3	Eyüb İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	20 Ekim 1921-18 Aralık 1922	Azledilmiştir.

verilmiştir (Sicil Dosyası, No: 649).

3. Kerime Hanım (1878 - ?)

1878'de Midilli Adası'nda doğmuştur. Çapanzade Nebih Bey'in kızıdır. 17 Ocak 1923'te, Dârümuallimât-ı Âliye'de oluşturulan komisyon huzurunda yapılan imtihanda, tali mekteplerde mûsikî muallimeliği yapmaya liyakati olduğuna dair belge almıştır. 13 Eylül 1925'te, dosyası Vekâlet Sicil Müdüriyeti'ne gönderilmiştir (Sicil Dosyası, No: 61).

4. Meliha Fatma Hanım (1904- ?)

1904'te Gelibolu'da doğmuştur. Şehremaneti Tahrirat Kâtibi Hacı Abdullah Kazım Efendi'nin kızıdır. Gelibolu'da Sarı Mektep namındaki Mekteb-i İbtidâî'nin 3. sınıfına kadar okumuşsa da tasdikname almaksızın İstanbul'a hicret etmek durumunda kalmıştır. Burada bir yıl Süleymaniye İnas Numune Mektebi'nde,

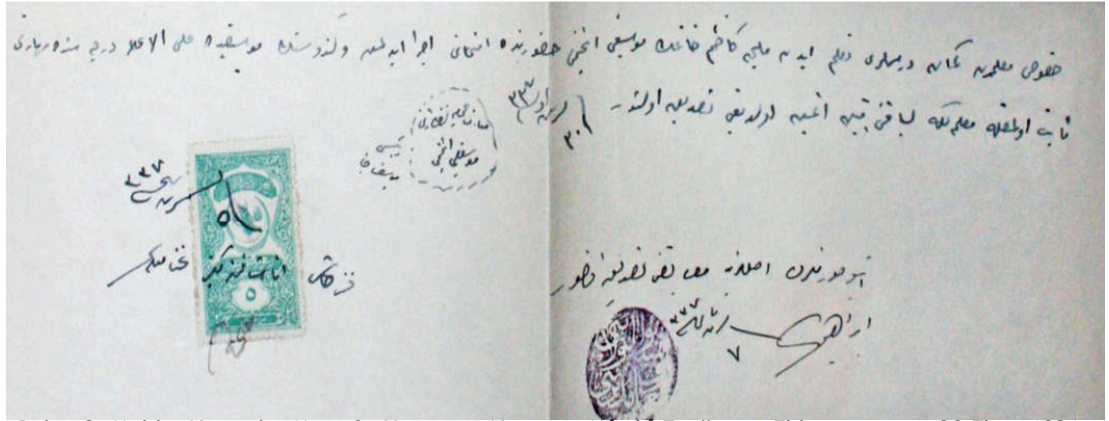
üç yıl Bezmiâlem İnas Sultanîsi'nin İbtidâî kısmında, bir ay Nilüfer Hatunİnas Numune Mektebi'nde, altı ay da Kıztaşı İnas Numune Mektebi'nde okumuş ve nihayet, 8 Haziran 1920'de Fatih Saraçhanebaşı'ndaki Çelebi Sultan Mehmed İnas Numune Mektebi'nden aliyyü'l-a'lâ dereceli tasdikname ile mezun olmuştur. Aldığı tasdiknameleri naklen gittiği mekteplere verdiği için asılları elinde bulunmamaktadır. Bir yandan da, Sultan Mahmud Han-ı Sani İnas Numune Mektebi Gınâ muallimi Kevser Hanım'dan özel Keman dersleri almıştır. 30 Ekim 1921'de Maarif-i Umumiye Nezareti Mûsikî Encümeni huzurunda yapılan imtihanda, aliyyü'l-a'lâ derecede mûsikî muallimeliği ehliyetnamesi almıştır. Dosyasında 5 Kasım 1921 tarihinden sonrasına ilişkin kayıt bulunmamaktadır (Sicil Dosyası, No: 853).

Tablo 14. Kerime Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Refet Kadın Sultan İnas Numune Mektebi Mûsikî Muallimeliği	300	17 Şubat 1923-15 Ekim 1923	Teşkilatta nakil edilmiştir.
2	Prenses Fatma Hanım, Ahmed Midhat Efendi ve Süleyman Kaya Alp Mektepleri Mûsikî Muallimeliği	600/700	16 Ekim 1923-30 Eylül 1924	Hasbe't-teşkilat
3	Mihrimah Sultan Mektebi Mûsikî Muallimeliği	700	1 Ekim 1924-	Başlamamıştır.

Tablo 15. Meliha Fatma Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Kıztaşı'nda Sultan Abdülaziz Han Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	5 Kasım 1921-	Devam etmektedir.

Belge 9. Meliha Hanım'ın Maarif-i Umumiye Nezareti Müsiki Encümeni Ehliyetnamesi (30 Ekim 1921).

5. Fatma Zahide Hanım (14 Ocak 1892 - ?)

14 Ocak 1892'de İstanbul'da doğmuştur. Beşiktaş Sinan Paşa Camii İmam-Hatibi Hacı Tahir Efendi'nin kızıdır. İbtidâî ve rüşdi tahsilini Beşiktaş'taki özel Hamidiye Mektebi'nde tamamlayarak şahadetname almıştır. 1917'de Dârülelhan'ın Fasıl-ı Mûsikî kısmına kayıtlı 19 Ocak 1919'da tasdikname almıştır. İstanbul Vilayeti Tedrisat-ı İbtidâîye Meclisi huzurunda yapılan imtihan neticesinde, mekâtib-i ibtidâiyede mûsikî dersleri verebileceğine dair

ehliyetname almıştır. Kemançe, Piyano ve Keman çalabilmektedir. 30 Eylül 1931'de, devlet imtihanında başarılı olamadığından görevine son verilmiştir. İstanbul'daki hizmet süresi 12 sene 7 ay 16 gündür (Sicil Dosyası, No: 611).

Resim 6. Fatma Zahide Hanım.

Tablo 16. Fatma Zahide Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Mihrimah Sultan Mektebi Ginâ Muallimeliği	300	23 Nisan 1919-14 Temmuz 1919	Teşkilatta ibka
2	Aynışah Sultan Mektebi Ginâ Muallimeliği	300	10 Haziran 1919-24 Eylül 1921	Mektep kadrosu- nun tebdilinden açıkta kalmıştır.
3	Mihrimah Sultan Mektebi Ginâ Muallimeliği	300	15 Temmuz 1919-8 Aralık 1922	Ahval-i sıhhi- yesinden dolayı istifa etmiştir.
4	Prens Fatma Hanım Mektebi Ginâ Muallimeliği	300	26 Ekim 1921-8 Aralık 1922	
5	Büyük Esmâ Sultan Mektebi Ginâ Muallimeliği	300	19 Kasım 1921-15 Ekim 1923	Hasbe't-teşkilat
6	Mihrimah Sultan ve Nilüfer Hatun Mektepleri Ginâ Muallimeliği	600	16 Ekim 1923-30 Eylül 1924	Teşkilatta ibka
7	Nilüfer Hatun Mektebi Ginâ Muallimeliği	600/700	1 Ekim 1924-21 Mart 1926	Maaşına zam almıştır.
8	Beyoğlu 15. Mektep Muallimeliği	1620	22 Mart 1926-30 Eylül 1931	Devlet imtiha- nında başarılı olamadığından

6. Aliye Sabiha OSMAY (1886 - ?)

1886'da Selanik'te doğmuştur. Tahlisiye muhasebecisi Osman Tevfik Bey'in kızıdır. İbtidâi tahsilini Selanik'te özel Feyziye Mektebi'nde tamamlayarak 14 Temmuz 1902'de aliyyü'l-a'lâ derecede şahadetname almıştır. Tali tahsilini ise Selanik Alyans İsrailit Mektebi ile özel hocalarda tamamlamıştır. Selanik Alyans İsrailit Mektebi'nde öğrenci olduğu 18 Ocak 1904 - 13 Mayıs 1905 arasında bir yandan da 500 kuruş maaşla Türkçe muallimeliği yapmıştır. 13 Mayıs 1905'te muallimelikten istifa ederek İstanbul'a gelmiştir. Mektepten almış olduğu tasdiknameyi zayi etmiştir. 1 Ekim 1917'den itibaren İstanbul Ticaret Mekteb-i Âliyesi kısm-ı evveline bağlı İnas Şubesi'ne devamla 13 Temmuz 1918'de aliyyü'l-a'lâ derecede tasdikname almıştır. 11 Eylül 1926'da İstanbul Vilayeti Tedrisat-ı İbtidâiye Meclisi huzurunda yapılan imtihan neticesinde mekâtib-i ibtidâiye mûsikî muallimeliği ehliyetnamesi almıştır. Fransızca bilmekte ve Piyano çalmaktadır. 30

Eylül 1950'de emekliye ayrılmıştır (Sicil Dosyası, No: 505).

4. Mûsikî Eğitimi Almış Olanlar

1. Emine Muzaffer Hanım (1887 - ?)

1887'de İstanbul'da doğmuştur. Mustafa Vehbi Bey'in kızıdır. Üsküdar Atlamataşı İnas Rüşdiyesi'nin son sınıfına kadar okumuşsa da evlilik sebebiyle şahadetname alamamıştır. Orta tahsilini özel derslerle tamamlamıştır. Dârülelhan ve konservatuarda eski ve yeni usul mûsikî eğitimi almıştır. Piyano ve keman çalabilmektedir. Dosyasında 22 Mart 1926 tarihinden sonrasında ilgili kayıt bulunmamaktadır (Sicil Dosyası, No: 990).

Resim 7. Emine Muzaffer Hanım.

Tablo 17. Aliye Sabiha Osmay'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Selanik Alyans İsrailit Mektebi Türkçe Muallimeliği	500	18 Ocak 1904-13 Mayıs 1905	İstifa etmiştir.
2	İstanbul Fatih İnas Numune Mektebi Türkçe Muallimeliği	600	14 Ekim 1915-18 Eylül 1917	Terfi
3	Fatih İnas Numune Mektebi Fransızca Muallimeliği	800/1.000	19 Eylül 1917-30 Eylül 1924	Naklen
4	Esmâ Kaya Sultan Mektebi Muallimeliği	1.000/1.740	1 Ekim 1924-31 Mayıs 1929	Zam
5	İstanbul 2. Mektep Muallimeliği	2.001/2.000	1 Haziran 1929-30 Eylül 1932	Naklinden
6	Kadıköy 41. Mektep Muallimeliği	2.000/2.200	1 Ekim 1932-31 Ağustos 1939	Zam
7	Kadıköy 41. Okul Öğretmenliği	2.500	1 Eylül 1939-30 Nisan 1949	Okul adının değişmesinden
8	Kadıköy Bahariye Okulu Öğretmenliği	5.000	1 Mayıs 1949-30 Eylül 1950	Emekliye sevk

Tablo 18. Emine Muzaffer Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Kasımpaşa İnas Numune Mektebi Mürebbiyeliği	600	3 Nisan 1915-20 Kasım 1916	Naklinden
2	Sultantepe Ana Mektebi Muallimeliği	600	21 Kasım 1916-28 Şubat 1917	Naklen
3	Üsküdar'da Mal Hatun İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	1 Ekim 1918-15 Ekim 1923	Hasbe't-teşkilat
4	Erenköy Sultanîsi Gınâ Muallimeliği	500	9 Mart 1918-15 Ekim 1923	Teşkilatta ibka
5	Mal Hatun, Refet Kadın Sultan ve Mahfiruz Sultan İnas Numune Mektepleri Gınâ Muallimeliği	600	16 Ekim 1923-30 Eylül 1924	Hasbe't-teşkilat
6	Mal Hatun İnas Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	600/700	1 Ekim 1924-21 Mart 1926	Maaşına zam almıştır.
7	Üsküdar 20. İlk Kız Mektebi Mûsikî Muallimeliği	1.740	22 Mart 1926-	-

2. Azize Hanım (1881 - ?)

1881'de İstanbul'da doğmuştur. Merhum İbrahim Cevad Bey'in kızıdır. Dârülelhan çıkışlıdır. Dosyasında 1 Ekim 1924 tarihinden sonrasına dair kayıt bulunmamaktadır (Sicil Dosyası, No: 787).

Resim 8. Azize Hanım.

Tablo 19. Azize Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Moda Numune Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	12 Ocak 1921-7 Kasım 1921	Azlınden
2	Köprülü Mehmed Paşa Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	1 Ekim 1922-16 Ekim 1923	Nakil
3	Orhangazi Mektebi Gınâ Muallimeliği	300	1 Ekim 1922-16 Ekim 1923	Nakil
4	Şehid Muhtar Bey, Mahmud-ı Sani ve Kasımpaşa Mektepleri Gınâ Muallimeliği	600	16 Ekim 1923-1 Ekim 1924	Teşkilatta ibka
5	Kasımpaşa Mektebi Gınâ Muallimeliği	600	1 Ekim 1924-	-

3. Mehmed Necati Efendi (1898 - ?)

1898'de İstanbul'da doğmuştur. Sütlüce Numune Mektebi muallimlerinden İsmail Hakkı Efendi'nin oğludur. Nişancı Rami Mustafa Paşa Mektebi'nde hafızlık eğitimi almıştır. 23 Ağustos 1915'te Sütlüce Numune Mektebi-İ İbtidâisi'nden aliyyü'l-a'lâ derecede şahadetname ile mezun olmuş ve Darülhilafeti'l-Aliyye Medresesi'nin 3. sınıfına kadar ders görmüştür. Seferberlikte silah altına alınarak talimgâha sevk edilmiş ve başçavuşluğa kadar terfi ettikten sonra terhis olunmuştur. Zekâi Dedezade'den Mûsikîye aşına olduğuna dair tasdiknamesi vardır. 15 Ekim 1923'te, müsabaka imtihanına girmediğinden açıkta kalmıştır (Sicil Dosyası, No: 739).

suretiyle tamamlamıştır. Bu arada, dayısı Tanburi Cemil Bey'den de mûsikî eğitimi almıştır. Hiçbir mektepten şahadetname ve tasdiknamesi yoktur. 1903'te Maliye Nezareti Muhasebe-i Umumiye Merkez Kalemi'ne girmiş ise de mûsikî eğitimi için memuriyetten ayrılmıştır. 15 Şubat 1905'te rütbe-i salise ile taltif olunmuştur. 1910-11 yılları arasında Kadıköy'deki özel Terakki Mektebi'nde, 1913'te de Kadıköy İttihâd-ı Osmanî Mektebi'nde mûsikî muallimliği yapmıştır. Fransızcaya aşinalığı vardır. Dosyasında 1 Şubat 1923 tarihinden sonrasına ilişkin kayıt bulunmamaktadır (Sicil Dosyası, No: 616). 20 Temmuz 1923'te İstanbul'da akciğer vereminden vefat etmiştir (2017, Eylül 1).

Tablo 20. Mehmet Necati Efendi'nin çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Erenköy Numune Mektebi Mûsikî Muallimliği	300	25 Mart 1920-24 Ekim 1920	Yaş itibariyle nakil
2	Reşadiye Numune Mektebi Mûsikî Muallimliği	300	25 Ekim 1920-22 Mart 1921	Ders ilavesinden
3	Reşadiye ve Hoca İshak Efendi Mektepleri Mûsikî Muallimliği	600	23 Mart 1921-6 Haziran 1923	Reşadiye Mektebi'nden istifa etmiştir.
4	Hoca İshak Efendi Mûsikî Muallimliği	300	7 Haziran 1923-15 Ekim 1923	Açıkta kalmıştır.

4. Arif Hikmet Bey (1884 - 20 Temmuz 1923)

1884'te İstanbul'da doğmuştur. İstanbul pâyeli Aydın merkez sabık kadısı ve Edirne naibi Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Annesi, Tanburi Cemil Bey'in ablası Beyhan Hanım'dır. İbtidâî tahsilini özel Darüttahsil Mektebi'nde tamamlamıştır. 1897'de Mekteb-i Sultanî'ye (Galatasaray Lisesi) kayıtlı 3. sınıfa kadar okumuşsa da sağlık sorunları dolayısıyla mektepten ayrılmak zorunda kalmıştır. Tahsilini özel dersler almak

Resim 9. Arif Hikmet Bey.

Tablo 21. Arif Hikmet Bey'in çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Beylerbeyi Bostancıbaşı Abdullah Ağa Mûsikî Muallimi	200	1 Şubat 1919-1 Ağustos 1919	Naklinden
2	Süleymaniye Camii sırasında Kanuni Sultan Süleyman Mektebi Mûsikî Muallimi	200	18 Ocak 1919-1 Ağustos 1919	Teşkilatta ibka
3	Kartal Mektebi Mûsikî Muallimi	200/300	8 Nisan 1919-6 Şubat 1921	Ahval-i sıhhiyesine mebni istifa etmiştir.
4	Büyük Reşid Paşa Mektebi Mûsikî Muallimi	300	-	Başlamamıştır. Osmangazi Numune Mektebi'ne naklen
5	Aziziye Mektebi Mûsikî Muallimi	300	15 Ağustos 1919-30 Kasım 1919	Mektebin Maarif Nezareti'ne devrinden dolayı ayrılmıştır.
6	Kanuni Sultan Süleyman Mektebi Mûsikî Muallimi	300	1 Ağustos 1919-1 Ocak 1923	Mektebin Bayezid'e naklinden dolayı ayrılmıştır.
7	Ahmed Midhat Efendi Mektebi Mûsikî Muallimi	300	-	Başlamamıştır. Köprülü Fazıl Paşa Mektebi'ne naklen
8	Osmangazi Mektebi Mûsikî Muallimi	300	1 Eylül 1919-11 Ekim 1919	Kadrosunun tebdilinden Gekbuze'ye naklen
9	Köprülü Fazıl Paşa Mektebi Mûsikî Muallimi	300	15 Ekim 1919-12 Ocak 1920	Talebinden dolayı naklen Osmangazi Numune Mektebi'ne
10	Osmangazi Mektebi Mûsikî Muallimi	300	13 Ocak 1920-1 Mart 1921	Ahval-i sıhhiyesine mebni istifa etmiştir.
11	Bayezid Mektebi Mûsikî Muallimi	300	1 Ocak 1923- 1 Şubat 1923	Naklen
12	Çandarlı Mektebi Mûsikî Muallimi	300	1 Şubat 1923-	-

5. Hatice Hayriye Hanım (1890 - ?)
1890'da Ma'mûretü'l-Azîz'de doğmuştur. Nüfus İdare-i Umumiyesi mümeyyizlerinden emekli Tevfik Efendi'nin kızıdır. Özel eğitim görmüştür. 22 Nisan 1923'te görevine son verilmiştir (Sicil Dosyası, No: 759).

İbtidâiyesi'ne girerek 31 Temmuz 1919'da a'lâ derecede şahadetname almıştır. 10 Şubat 1927'de, Galatasaray Lisesi muallimliğine naklinden dolayı vazifesinden ayrılmıştır (Sicil Dosyası, No: 730).

6. Ahmed Cemil Bey (1901 - ?)
1901'de İstanbul'da doğmuştur. Rasim Efendi'nin oğludur. İbtidâî tahsilini Üsküdar'daki özel Necm-i Terakki Mektebi ile Bayezid Rüşdiyesi'nde tamamlamıştır. Ardından İtalyan Ticaret Mektebi'nde iki buçuk sene okuduktan sonra Üsküdar Sultanîsi'ne devamla 7. sınıftan aldığı tasdikname ile mektebi terk etmiştir. Bilahare İstanbul Dârülmualimîn-i

Resim 10. Ahmet Cemil Bey.

Tablo 23. Ahmet Cemil Bey'in çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Selim-i Salis Mektebi Mûsikî Muallim Vekilliği	150	22 Ekim 1919-15 Aralık 1919	Aslının başla- masından
2	Sokullu Mehmed Paşa Mektebi Mûsikî Muallim Vekilliği	150	29 Ekim 1919-31 Aralık 1919	Asaletinin tasdikinden
3	Bebek Zükûr Darüleytamı Muallimliği	500	3 Kasım 1919-1 Kasım 1920	Mektebin lağ- vından dolayı
4	Sokullu Mehmed Paşa Mektebi Mûsikî Muallimliği	300	1 Ocak 1920-15 Ekim 1923	Hasbe't-teş- kilat
5	Köprülü Fazıl Paşa Mektebi Mûsikî Muallimliği	300	30 Ocak 1920-11 Aralık 1920	Ayrılmıştır.
6	Selim-i Salis Mektebi Mûsikî Muallimliği	300	16 Aralık 1920-15 Ekim 1923	Hasbe't-teş- kilat
7	Altunizade Mektebi Mûsikî Muallimliği	300	4 Şubat 1920-30 Eylül 1921	Vazifesinin lağvından dolayı
8	Barbaros Numune Mektebi Mûsikî Muallimliği	300	10 Ekim 1921-15 Ekim 1923	Hasbe't-teş- kilat
9	Osmangazi, Selim-i Salis, Erenköy ve Abdülhamid-i Evvel Mektepleri Gınâ Muallimliği	1.000	16 Ekim 1923-30 Eylül 1924	Hasbe't-teş- kilat
10	Osmangazi Mektebi Gınâ Muallimliği	1.000	1 Ekim 1924-21 Mart 1926	Zammından
11	İstanbul 11. Mektep Muallimliği	1.725	22 Mart 1926-10 Şubat 1927	Nakil

Tablo 22. Hatice Hayriye Hanım'ın çalıştığı kurumlar

SN	Çalıştığı Mektepler ve Vazifesi	Aldığı Maaş Aylık Kuruş	Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Açıklamalar
1	Hatice Sultan İnas Mektebi Mûsikî Muallimeliği	200/300	9 Ekim 1918-30 Kasım 1919	İstifa etmiştir.
2	Selahaddin Eyyubi İnas Mektebi Mûsikî Muallimeliği	300	-	Başlamamıştır.
3	Murad-ı Hamis İnas Mektebi Mûsikî Muallimeliği	300	15 Mart 1920-5 Ekim 1920	Naklinden
4	Büyük Esmâ Sultan İnas Mektebi Mûsikî Muallimeliği	300	22 Eylül 1919-17 Kasım 1921	Nakil
5	Fatih İnas Numune Mektebi Mûsikî Muallimeliği	300	12 Şubat 1921-1 Ekim 1921	Devamsızlığı sebebiyle müstafi sayılmıştır.
6	Moda İnas Numune Mektebi Mûsikî Muallimeliği	300	19 Kasım 1921-23 Mayıs 1922	Nakil
7	Adile Sultan İnas Mektebi Mûsikî Muallimeliği	300	15 Temmuz 1919-22 Nisan 1923	Azledilmiştir.

Sonuç

İstanbul'daki resmî ve özel eğitim kurumlarında farklı zamanlarda Gınâ, Mûsikî bazen Gınâ/Mûsikî muallimi ya da muallimeliği adıyla görev yapmış olan, 6'sı erkek 17'si kadın toplam 23 Gınâ/Mûsikî dersi öğretmenin biyografisi ele alınmıştır. Ekte verilen tabloda sicil numarası, cinsiyeti, doğum yeri, baba mesleği, devlet hizmetine dâhil olduğunda göreve başlama yaşı, mezuniyeti, ehliyetname aldığı dersin adı, tayin edildiği kurumdaki branşı, erkek ise askerlik durumu, bildiği diller, görevden ayrılma tarihi ve gerekçesi ve toplam hizmet süresi gösterilmiştir.

Devlet hizmetinde istihdam edilebilmenin ilk şartı, Gınâ/Mûsikî dersini hangi kademedede tahsil ve talim edebileceğini gösteren ehliyetname sahibi olmaktır. Çalışmadaki eğitimcilerinin; 9'unun Gınâ Ehliyetnamesi, 2'sinin Mûsikî-i Rûhânî Birinci Sınıf Muallimlik Ehliyetnamesi, 6'sının Mûsikî Muallimeliği Ehliyetnamesi

ve 6'sının da Mûsikî eğitimi almış oldukları görülmektedir. İstanbul Vilayeti Tedrisat-ı İbtidâiye Meclisi huzurunda yapılan imtihanda başarılı olduktan sonra münhal olan muallimliğe tayin edilmişlerdir. Bunun dışında Maarif-i Umumiye Nezareti Mûsikî Encümeni, Dersaadet Ermeni Patrikhanesi Maarif Komisyonu, Dârülelhan Mûsikî Encümeni ve Şark Mûsikî Cemiyeti'nin açılmış olan imtihanlar neticesinde verilmiş olan ehliyetnameler de geçerli olmuştur.

Gınâ/ Mûsikî, piyona, keman ve nota olarak talim ve tedris edilen dersin haftada iki ya da dört saat gibi ders saatinin az olması dolayısıyla aylık maaşların 200 kuruş daha sonra 300 kuruş olduğu görülmektedir. Haftalık ders saatlerinin ve ücretinin yetersizliği dolayısıyla, dersin mualliminin açık olduğu diğer iki üç eğitim kurumunda da görev yapmış oldukları ve ücret almışlardır. Geçimlerini sağlamak amacıyla, muallimlik görevlerini aksatmamak kaydıyla, konser heyetinde

bulunan, özel eğitim kurumlarında veya birebir özel keman, piyano ve mûsikî dersi verenler olmuştur. Derslerine muntazam olarak gelmeyenler önce ihtar edilmiş ardından görevlerinden azledilmiştir. 15 Ekim 1923'te, teşkilatta yapılan değişiklik neticesinde mûsikî muallimliği müsabaka sınavında başarılı olamadığından ya da sınava girmeyenler müstafi kabul edilmiş ya da açıkta kalmıştır. 1 Kasım 1929'da muallimler meslek ve alanlarıyla ilgili kurslara alınmıştır. Bu kursta başarılı olamayanların görevine son verilmiştir. 30 Eylül 1931'de yapılan Devlet imtihanında başarılı olmayanlar ise meslekten ihraç edilmiştir. Bunun dışında alan değişikliği yapanlar, farklı eğitim kurumuna geçenler ve meslekten istifa ederek ayrılanlar olmuştur.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

BOA, Y.EE, 112/6, (24 C.ahir 1286/1 Eylül 1869).

İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü Zeytinburnu Arşivi

Personel Sicil Dosyası, No: 12, No: 20, No: 22, No: 25, No: 61, No: 65, No: 501, No: 505, No: 522, No: 536, No: 572, No: 611, No: 616, No: 624, No: 649, No: 730, No: 739, No: 759, No: 787, No: 853, No: 940, No: 957, No: 990.

Kitap ve Makaleler

Akyıldız, A. (1993), *Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilatında Reform (1836-1856)*. İstanbul: Eren Yayınları.

Arslan, A. (2004), "Darülfünun'dan İstanbul Üniversitesi'ne", İstanbul Sempozyumu 2003.

Güçtekin, N. (2015). *İstanbul'daki Husûsi Mektepler (1873-1922)*. İstanbul: İBB Kültür AŞ.

Güçtekin, N. (2015), "İlk Türk Mûsikî Cemiyeti: Dârülmûsikî-i Osmanî Cemiyeti (Mektebi) ve Faaliyetleri (1908-1914)". *Rast Müzikoloji Dergisi*, Cilt III, Sayı 1.

Kaçar, M. (1996), *Osmanlı Devleti'nde Bilim ve Eğitim Anlayışındaki Değişmeler ve Mühendishânelerin Kuruluşu*. Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Bilim Tarihi Anabilim Dalı.

Özcan, N. (1999), "Ahmet İrsoy". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 19, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Özcan, N. (2013), "Zekâi Dede" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 44, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Özden, E. (2018), "Arşiv Belgeleriyle Dârülelhan". *Konservatoryum*, C. 5, Sayı: 1.

Şakar, M. ve Güçtekin, N. (2018), *Maariften Milli Eğitime İstanbul Sicilleri (1878-1965)*. C. I - II, III, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Destek Hizmetleri Yayını.

Şentürk, N. (2001), "Musikî Muallim'den Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlar", *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 2.

Toker, H. ve Özden E. (2013), "Osmanlı Devletinde Müzik Eğitimi Veren Önemli Kurumlar". *Rast Müzikoloji Dergisi*, Cilt: I, Sayı: 2.

Talimatnameler

Darülrifan Mektebi'nin Resm-i Tevzi-i Mükâfat Cetveli. (1318/1902). İstanbul: Hanımlara Mahsûs Gazete Matbaası.

Tedrisât-ı İbtidâiye Kanun-ı Muvakkati. (23 Eylül 1329/6 Ekim 1913), Düstûr, İkinci Tertip, C. V, s. 804-823.

Maarif-i Umumiye Nezareti Telif ve Tercüme Dairesi, (25 Nisan 1331/8 Mayıs 1915). Mekâtib-i Sultaniye Ders Programı, İstanbul, Matbaa-i Amire.

İnternet

<http://www.turksanatmuzigi.org>. (2017, Eylül 1).

Ek- I: Sicil Listesi Tablosu

SN	Sicil No	Adı Soyadı	C	Doğum Yeri	Baba Mesleği	GBY	Mezuniyeti	Ehliyetname	Branşı	Askerlik	Bildiği Diller	Görevden Ayrılma Tarihi ve Gerekçesi	Hizmet süresi
1	572	Latife Hanım	K	Bartın	?	19	Husûsi tahsil	Gınâ	Gınâ	-	-	16 Ekim 1923/ Kayıt yoktur.	-
2	12	Hasan Sadı Efendi	E	İstanbul	Vali	28	İstanbul Sultânisi 10. Sınıf	Gınâ	Mûsikî	-	Fransızca	1 Ekim 1929/ İstifa etmiştir.	-
3	20	Fatma Kadriye Hanım	K	İstanbul	Demirci	21	İstanbul Dârlümuallimât-ı İbtidâiyesi	Dârülelhan/ Gınâ	Şube/Sınıf	-	-	16 Kasım 1924/ Edremit'e gideceğinden istifa etmiştir.	-
4	957	Zeliha Nezahat Hanım	K	İstanbul	Topçu Kaymakamı	27	Husûsi tahsil	Gınâ	Gınâ Şube/Sınıf	-	-	29 Eylül 1926/ İstifa etmiştir.	-
5	22	Emine Ruhsar Hanım	K	İstanbul	Mümeyyiz	37	Husûsi tahsil	Şark Mûsikî Cemiyeti/ Gınâ	Gınâ	-	-	16 Ekim 1923/ Müstafi kabul edilmiştir.	-
6	25	Hatice Faize (ERGIN)	K	İstanbul	Mabeyinci	27	Husûsi tahsil	Dârülelhan/ Gınâ	Mûsikî	-	İngilizce ve Fransızca	19 Temmuz 1928/ Kayıt yoktur.	-
7	940	Laika (KARABEY)	K	Asir	Miralay	18	Üsküdar Mîdhat Paşa Kız Sanayi Mektebi 7. Sınıf	Gınâ	Gınâ	-	-	16 Ekim 1923/ Kayıt yoktur.	-
8	65	Şemiye Hanım	K	İstanbul	Gazhane ketebes	23	Husûsi tahsil/ Dârülelhan İnas Kısmı	Gınâ	Mûsikî	-	-	1 Haziran 1923/ Kayıt yoktur.	-
9	501	Hüsnihal Hanım	K	Kirmasti	Esnaf	34	Dârülelhan İnas Kısmı	Gınâ	Mûsikî	-	-	1 Kasım 1929/ Kursta başarılı olamadığından	17 sene 7 ay 25 gün
10	536	Kirkor Mehteryan Efendi	E	İstanbul	Marangoz	26	Kumkapı Patrikhanesi İdadisi	Mûsikî-i Rûhânî Birinci Sınıf Muallimlik	Mûsikî	-	Türkçe ve Fransızca	29 Aralık 1922/ Kayıt yoktur.	-
11	624	Kirkor Çulhayan Efendi	E	İstanbul	Gümrük Memuru	48	Kumkapı Ermeni Mektebi	Mûsikî-i Rûhânî Birinci Sınıf Muallimlik	Mûsikî	-	Türkçe ve Fransızca	14 Temmuz 1921/ Devam etmektedir.	-

SN	S.No	Adı Soyadı	C	Doğum Yeri	Baba Mesleği	GBY	Mezuniyeti	Ehliyetname	Branş	Askerlik	Bildiği Diller	Görevden Ayrılma Tarihi ve Gerekçesi	Hizmet süresi
12	522	Fakihe Hanım	K	İstanbul	Tüccar	14	İstanbul Dârülmuallimât Mektebi	Müzik	Gınâ	-	-	16 Ekim 1923/ Müsabakada başarılı olmadıktan sonra 29 sene 6 ay açıkta kalmıştır.	11 sene 7 ay 23 gündür.
13	649	Hatice Leman Hanım	K	İstanbul	?	20	Bayezid İnas Numune Mektebi	Müzik	Müzik	-	-	18 Aralık 1922/ Azledilmiştir.	-
14	61	Kerime Hanım	K	Midilli Adası	?	45	?	Müzik	Müzik	-	-	1 Ekim 1924/ Kayıt yoktur.	-
15	853	Meliha Fatma Hanım	K	Gelibolu	Şehremaneti Tahriyat Kâtibi	17	Çelebi Sultan Mehmed İnas Numune Mektebi	Müzik	Müzik	-	-	5 Kasım 1921/ Kayıt yoktur.	-
16	611	Fatma Zahide Hanım	K	İstanbul	Beşiktaş Sinan Paşa Camii İmam-Hatibi	27	Dârütlehan Fasl-ı Müzik	Müzik	Gınâ	-	-	30 Eylül 1931/ Devlet imtihanında başarılı olamadığından	12 sene 7 ay 16 gün
17	505	Aliye Sabiha OSMAY	K	Selânik	Muhasebeci	18	İstanbul Ticaret Mektebi Aliyesi İnas Şubesi	Müzik Muallimliği	Fransızca/ Müzik	-	Fransızca	30 Eylül 1950/ Emeklilik	-
18	990	Emine Muzaffer Hanım	K	İstanbul	?	28	Dârütlehan	-	Müzik	-	-	22 Mart 1926/ Kayıt yoktur.	-
19	787	Azize Hanım	K	İstanbul	?	40	Dârütlehan	-	Gınâ	-	-	1 Ekim 1924/ Kayıt yoktur.	-
20	739	Mehmed Necati Efendi	E	İstanbul	Muallim	22	Dârülfârifül Âliye Medresesi 3. Sınıf	Müzik	Müzik	Yapmıştır.	-	15 Ekim 1923/ Açıkta kalmıştır.	-
21	616	Arif Hikmet Bey	E	İstanbul	Edime Naibi	35	Mekteb-i Sultanî 3. Sınıf	-	Müzik	-	Fransızca	20 Temmuz 1923/ Vefat etmiştir.	-
22	759	Hatice Hayriye Hanım	K	Ma'mûret ü'l-Aziz	Mümeyyiz	28	Hustasi tahsil	-	Müzik	-	-	22 Nisan 1923/ Azledilmiştir.	-
23	730	Ahmed Cemil Bey	E	İstanbul	?	18	İstanbul Dârülmuallimîn-i İbtidâiyesi	-	Müzik	-	-	10 Şubat 1927/ Galatasaray Lisesi muallimliğine nakil	-

Biographies of gına-musiki teachers in İstanbul Maarif Registers (1894-1931)

Extended Abstract

The three-volume work entitled *Maariften Milli Eğitime İstanbul Sicilleri* (Istanbul Registries from Maarift to National Education) (1878-1965), which was addressed based on the Ottoman register files of 627 personnel in the Zeytinburnu Registry Archive of Istanbul Directorate of National Education, also constitutes the first bibliography published for educators.

In this study, the biographies of 23 educators, who were employed in public service as Gınâ, Gınâ-Mûsikî, or Mûsikî teachers in official and general education institutions at the primary, secondary, and high school levels in Istanbul during the last period of the Ottoman Empire and the first decade of the Republic, were included based on the work published. With new documents, information, and findings, it was attempted to contribute to the literature on the History of Turkish Music and Gınâ/Mûsikî education in schools.

The primary education institution of the Ottoman Empire in the classical period was madrasahs. Madrasahs that were successful during the establishment and development periods played a significant role in the Ottoman Empire becoming a world state. In addition to administrators' preferences for Western education institutions, the inadequacy of madrasahs that could not produce alternatives while new expansions were made in the European model and their failure to keep their former positions played a significant role in the Tanzimat period during which the Ottoman Empire was subjected to European-style reforms. This process resulted in the opening of European-style institutions at the university level and primary, secondary, and high school levels. In a sense, the fall of madrasahs caused the Ottoman Empire to become a state that could not renew its institutions within the framework of its civilization and that established new institutions by importing from elsewhere.

Along with the declaration of the Constitutional Monarchy on July 23, 1908, all segments of society in the Ottoman Empire were rapidly engaged in an organizing process. Hundreds of associations were established, and publications were issued. The music lessons that were given in the classrooms of Enderûn, Mevlevihane, Mehter, and Muzıka-i Hümâyun before the second Constitutional Monarchy were first given in the music associations and schools opened after the second Constitutional Monarchy. Dârülmûsikî-i Osmanî Cemiyeti (the Ottoman Music Association), which was opened in the field of music in 1908, was the first music association established in the Ottoman Empire. Turkish music masters and music lovers gathered for the first time under the roof of the Ottoman Music Association. After a while, İsmail Hakkı Bey left this association in March 1909 and established the Mûsikî-i Osmanî Cemiyeti (the Society of Ottoman Music). Thus, musical activities were maintained through these two societies during the second Constitutional Monarchy period. The Society of Ottoman Music and the Ottoman Music Association ended their activities in 1910 and 1912, respectively, and they became a school. During these years, the mentioned associations gave paid music lessons and organized concerts, entertainment, and performances in Istanbul. Furthermore, they attempted to continue their activities with the financial support of important or wealthy people of that period. Between 1912 and 1914, Turkish music developed due to the demand of the rich and the upper class. During this period, the number of music lessons, concerts, night programs, school numbers and activities increased. This development of Turkish music education ended with the beginning of World War I. The harsh conditions of the war period affected all fields. Turkish music was also affected by them.

The popularity of Turkish music had an effect on the Music lesson becoming a part of the curriculum in all schools under the name of "Gınâ." With the *Tedrisat-ı İbtidâiye Kanun-ı Muvakkati* (the Temporary Law of Primary Education) on October 6, 1913, primary schools were extended from three to six years. Among the lessons to be taught in primary education, there were six hours of Gınâ lessons per week, 1 hour in each classroom. In 1915, three hours of Gınâ lessons, one hour each, were also added to the

6th, 7th, and 8th grades in the Mekatib-i Sultâniye Curriculum.

This study was prepared based on the biographies of the educators who taught Gınâ/Mûsikî in the work entitled “Maariften Milli Eğitime İstanbul Sicilleri (Istanbul Registries from Maarift to National Education) (1878-1965)”, which was addressed based on the Ottoman register files of 627 personnel in the Zeytinburnu Registry Archive of Istanbul Directorate of National Education and also constitutes the first bibliography published for educators. Nevertheless, the file-style documents of the Ministry of Education in the Prime Ministry Ottoman Archives on the History of Turkish Music from Tanzimat to the first decade of the Republic and the Gınâ/Mûsikî education in schools, and the literature found in other sources were determined.

The biographies of a total of 23 Gınâ/Mûsikî course teachers consisting of 6 males and 17 females, who worked under the name of Gınâ, Mûsikî and sometimes Gınâ/Mûsikî teachers at different times in official and private education institutions in Istanbul, were discussed. The registration number, gender, place of birth, father’s occupation, age at the start of service when involved in public service, graduation, name of the course for which certificate was received, branch in the institution to which they were appointed, military status if male, languages they spoke, date and reason for leaving office, and total service time are presented in the attached table.

The first condition to be employed in public service was to have a certificate indicating at which level Gınâ/Mûsikî lesson could be studied and practiced. It is observed that while 9 of the educators in the study had the Gınâ certificate, 2 of them had the Mûsikî-i Rûhânî First Class Teacher’s certificate, 6 of them had the Mûsikî Teaching certificate, and 6 of them received music education. They were appointed as intern teachers after being successful in the exam held in the presence of the İstanbul Vilayeti Tedrisat-ı İbtidâiye Meclisi (Istanbul Province Primary Education Council). Moreover, the certificates given as a result of the examinations of the Maarif-i Umumiye Nezareti Mûsikî Encümeni (the Ministry of Public Education Music Commission), Dersaadet Ermeni Patrikhanesi Maarif Komisyonu (Dersaadet Armenian Patriarchate Education Commission), Dârülelhan Mûsikî Encümeni (Dârülelhan Music Commission), and Şark Mûsikî Cemiyeti (Oriental Music Society) were also valid.

Keywords

gınâ-mûsikî teacher, history of turkish music, gınâ-mûsikî education, faize ergin, laika karabey, kirkor mehteryan, kirkor çulhayan, arif hikmet bey.